

РЕЗЮМЕТА

МОНОГРАФИИ

1. Иван Колев. 2023. *Кардіа. Философия на чувствата*. София: Изток-Запад. 238

с. ISBN 978-619-01-1304-1

Първо, направен е опит да се покаже, че начинът, по който артикулираме езиково чувствата, играе съществена роля за опита, който имаме за тях.

Второ, разгледани са основни философски концепции за чувствата като акцент в тях е логиката и обхвата на чувствата, техния спектър. По това настоящото изследване се различава от стандартния тип изследвания в това поле, при които доминира епистемологичната насоченост – изясняване „какво *са* емоциите“ и поставяне на заден план на „логиката на чувствата“, а съвсем в периферията – тезауруса на чувствата. При изясняване на „проблема за истината“ Хегел достига до основополагащата за своя възглед теза, според която „истината е цялото“. И наистина, ако допуснем, че философията е наука или учение за цялото, за света, за абсолютното, тогава бързо става ясно, че истината при такива обхвати системи е дефинируема само интерналистки. Приложено по отношение на чувствата тази теза означава, че е твърде самонадеяно от разглеждането на 5-10 емоции, афекти, страсти, да се дефинира същността им. Ние ще заложим на друг подход. Ако успеем да открием определена „логика на чувствата“ и с нейна помощ успеем да подредим богатството от чувствата така, че да получаваме достатъчно изясняване на всяко от тях, тогава ще може да кажем, че една „философия на чувствата“ е постигнала достатъчен успех. Затова представянето на пълните речници на чувствата при отделните философи съвсем не е напразно усилие. Именно чрез това разгръщане виждаме логиката на цялото.

Трето, уточнява се не само първичния, емпиричен език на чувствата, но и метаезика, на който говорим за тях. За да подредим чувствата, трябва да различаваме както историческия смисъл на основните термини и понятия, така и тяхната възможна систематична подредба и съотнесеност.

Четвърто, направен е опит да се аргументира легитимното използване във философската антропология на категорията *способност за чувства* като коренна човешка способност, неизводима от друга способност и несводима до никоя от останалите основни и автономни човешки способности.

2. Иван Колев. 2023. *Изкуството като феноменно битие. Дедукция на категориите*. София: Изток-Запад. 128 с.

ISBN 978-619-01-1305-8

В монографията е направен опит за принос към съвременната институционална теория за дефиниране на изкуството. Защиатава се тезата, че за да получим добре обоснована дефиниция трябва да намерим основание, от което да извлечем категориите, чрез които дефинираме изкуството. За тази цел са анализирани основни теории за категориите от Аристотел до Никола Хартман.

За дефинирането на изкуството е направена дедукция на категориите от специфичните позиции на фигурите в света на изкуството („artworld“ по Артър Данто). Защиатава се тезата, че всяка фигура от света на изкуството е приносител на специфична категориалност по отношение на изкуството. Благодарение на смислопринасящата роля на техните позиции изкуството е дефинирано като „феноменно битие, конституирано от категориите: 1) артефакт с въплътена интенционалност на към 2) съзercание и 3) ценност, която притежава своя 4) битийност с оглед 5) експониране в 6) автентичност и критическа оценка за 7) новост спрямо 8) художествената история, но и с място в 9) надисторична типология, 10) понеже притежава оригинална, неизводима от друго композиция от елементи, 11) дадена във възприятието и оценима чрез красивото и неговите модификации, благодарение на което е 12) разграничима спрямо другите метафизични структури (природа, инструментални артефакти, знание, вяра)“.

СТАТИИ

1. Ivan Kolev. 2023. *Дефиниране на изкуството като феноменно битие*//Arts, Vol. 12, Issue 3 (June 2023).

Резюме

В началото на 20 век определението за изкуство се превръща в една от трудните теми на естетиката и теорията на изкуството. Появата на институционалния подход и дебатите около него предизвикаха много отзиви. Тази статия предлага един възможен отговор, който използва примера на Кант за дедукция на категории като продуктивна аналогия, която може да служи като „дедукция на художествени категории“.

Изкуството се разглежда като феноменална единица, съставена от множество смислови перспективи, всяка от които има фигура, която я представя (автор, зрител, покровител, колекционер, куратор, ценител, критик, историк, типолог, теоретик, естетик и метафизик). Позицията на всяка от тези фигури легитимира едно категорично определение, което участва в конституирането на "феноменалното битие на изкуството".

Ключови думи: свят на изкуството, феномен, категории

2. Иван Колев. 2023. *Heterocosmica на киното*//Сп. *Философски алтернативи*. 4/2023.

Резюме

Статията аргументира предимствата на използването на пълния формат на формата на изкуството „кино“ пред неговата по-абстрактна версия „филм“. За целта се посочва хетерокосмическата природа на „движещото се изображение“ в киното и се анализират феноменологично неговите аспекти. Направена е феноменология на киносалона, зрителя, актьора, предметите и други плероматични елементи.

Ключови думи: кино, филм, хетерокосмика

3. Иван Колев. 2023. *Дедукция на категориите в една дефиниция за изкуство*//*Философия*, 3/2023 (XXXII).

Резюме: В съвременната литература най-авторитетна относно дефинирането на изкуството се явява институционалната теория, възникнала като отговор на радикализациите в модерното изкуство, свързани с ready-made, поп-арта, концептуализма и други течения. В познатите версии на институционалната теория участниците в т.нар. „artworld“ (термин на Артър Данто) се изброяват „рапсодично“, ако

използваме известния израз на Кант. В този контекст статията е опит за „дедукция на категориите“, с които се дефинира изкуството, използвайки категоризиращите позиции на участниците в този на „artworld“. За обосноваване на подхода и за да бъде свързана проблематиката с традиционни философски проблеми е направен кратък преглед на „учението за категориите“ (Kategorienlehre).

Ключови думи: изкуство, категории, дедукция, институционална теория

4. Иван Колев. 2021. *Dasein* като обитаващо//Философски алтернативи, 2021, брой №2

Резюме: Статията е посветена на феноменологично изясняване на принципите на архитектурата. Авторът като цяло следва логиката на изложението в трактата на Витрувий „Десет книги за архитектурата“, но също така използва елементи от спекулативната дедукция на архитектурните елементи в Естетиката на Хегел. Онтологичното обозначение на Хайдегер за човека като *Dasein* се тълкува като обитаващ; по този начин авторът се опитва да установи връзка между онтологичните и архитектурните аспекти на човешкото съществуване.

Ключови думи: обитаване; архитектура.

5. Иван Колев. 2021. *Към метафизика на задълженията*//Етически изследвания, бр. 6, кн. 2/2021.

Резюме

След опита на „най-жестокия век“ възможен ли е нов прочит на старите философски и правни теории за естествените задължения? Можем ли спокойно да приемем, че предметът на „правата на човека“ детронира безвъзвратно задълженията към своя огледален аналог? Няма ли опасност приматът на „дискурса за правата“ като основа на съвременната етика да стимулира едноизмерност в моралния пейзаж и в резултат на това „високото“ в морала, познато ни от етиката на добродетелта и етиката на дълга ще загуби своята опора и езикът, на който се говори, ще бъде забравен?

Ключови думи: права на човека, автономия, задължение, естествени задължения

6. Иван Колев. 2019. *Към дефинициите за архитектура*//Георги Каприев (Съст). 2019. *Sine arte scientia nihil est*. Изследвания в чест. На проф. д.ф.н. Олег Георгиев. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.

Резюме

В текста се представят няколко важни опита за достигане до дефиниция за архитектурата. Тълкува се основополагащата дефиниция на Витрувий в нейните два варианта и се проследяват измененията на витрувианския канон в следващите архитектурни епохи до началото на модерната архитектура, представена от нейния пионер Джоузеф Пакстън.

Ключови думи: архитектура, дефиниция, стил.

7. Иван Колев. 2017. *De anima и коментарната традиция като извор и парадигма на философската антропология*//Димка Гочева, Иван Колев, Хараламби Паницидис (съст.) 2017. *Предизвикателството Аристотел*. София: Университетско издателство „Свети Климент Охридски“.

Резюме: Текстът има за цел да представи разяснения относно метафизичното дефиниранена човека като „модално същество“ (Колев, *Битие и възможност*, 2011) и изграждането на философска антропология на тази основа (Колев, *Философска антропология. Идея, генезис, етапи*, 2013) като повлияни от *De anima* на Аристотел и коментарната традиция. Метафизиката на човешкото същество в *De anima*, въведена чрез триадата *dunamis-energeia-entelecheia*, повлиява върху появата на названието *anthropologia* през XVI в. (Magnus Hundt, *Anthropologium*, 1501) и неговото утвърждаване през XVIII в. (подпомогнато от идеите на „vernünftige Ärzte“ в Хале) като учение за „цялостния човек“ („*der ganze Mensch*“).

8. Иван Колев. 2016. *От „De anima“ към психология без душа*//Философия на конкретното. Юбилеен сборник по случай 60-годишнината на проф. Райчо Пожарлиев. Съставители: Иван Колев и Стоян Асенов. София: Университетско издателство „Свети Климент Охридски“. ISBN 978-954-07-4059-1, 414 с., с. 182-219.

Резюме: Текстът проследява няколко от важните обрати във философската психология преди появата на научната психология във втората половина на XIX в. Специално внимание се отделя на Волф и Баумгартен, при които „психологията в рамките на философията“ се установява като дисциплина. Разгледана е също критиката на психологията като наука при Кант, както и появата и развитието на идеята за прилагане на математически методи във психологията от епохата на метафизиката.

Ключови думи: философия, метафизика, психология, душа.

9. Иван Колев. 2015. *Българският фронтон*//Философски алтернативи, 6/2015.

Резюме: В тази статия защитавам продуктивността на феноменологичния метод. За тази цел разглеждам приложението му към един конкретен пример, взет от феноменологията на един архитектурен елемент. Правя феноменологично описание и херменевтична интерпретация на фронтоната като архитектурен елемент на българските възрожденски къщи. Легитимността на феноменологичния метод се извежда от тезата за метафизичната отличителност на човешкото същество като модално същество. Подкрепям тезата на проф. Милко Бичев, че отличителният фронтон на пловдивската къща е с бароков характер.

Ключови думи: феноменология, човешка природа, модалност, архитектура, барок.